

Гусєв А.О.

аспірант

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*Науковий керівник: **Побережець О.В.***Доктор економічних наук, професор кафедри обліку і фінансів**Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ПЕРЕХІД ВІД ФІНАНСІАЛІЗАЦІЇ ДО РЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ

Сучасна кон'юнктура світової економіки демонструє вичерпаність неоліберального консенсусу, за якого фрагментація єдиного глобального ринку унеможливорює сталий розвиток країни шляхом фінансіалізації економічної системи всередині країни та перенесення виробничого сектору за її межі. У цих умовах компоненти сталого розвитку потребують критичного переосмислення: замість орієнтації на абстрактну глобальну рівновагу та наднаціональну звітність, вони мають бути спрямовані на досягнення внутрішньої стійкості країни та її інтеграцію у регіональні торговельно-економічні блоки. Це передбачає трансформацію екологічного суверенітету, соціальної інклюзії та безпеки інфраструктури даних у єдиний фундамент національної суб'єктності. Для України в умовах воєнного стану та в поствоєнний період перехід від фінансово-орієнтованої моделі до реіндустріалізації є стратегічним пріоритетом забезпечення макроекономічної стабільності.

Сталий розвиток являє собою модель збалансованого вирішення соціально-економічних проблем, що ґрунтується на подоланні протиріччя між необмеженими людськими потребами та обмеженими наявними природними ресурсами, тобто включає економічні, соціальні та екологічні детермінанти. Дана концепція на нормативному рівні закріплена як Резолюція ООН «Порядок денний сталого розвитку до 2030 року» і включає 17 цілей, спрямованих на подолання економічних, соціальних та екологічних проблем глобального рівня [1, с. 42; 2].

Водночас практична імплементація існуючої парадигми сталого розвитку виявляє низку системних недоліків, зокрема:

- глобальний уніфікований характер (відповідна Резолюція ООН була прийнята у 2015 році за часів домінування у світі Вашингтонського та Давоського консенсусів, відповідно до яких декларувалася модель постіндустріального суспільства як універсальна дорожня карта розвитку для країн, що розвиваються. У 2020-х рр. через фундаментальні трансформації системи глобального світового порядку така уніфікована модель виявилася нежиттєздатною у нових світових реаліях);
- ігнорування демографічного чинника (в умовах демографічної кризи і депопуляції в більшості країн світу виникають фундаментально нові виклики на

національному та глобальному рівнях. Негативні наслідки масової імміграції всеохоплюючих масштабів доводять пріоритетність впровадження державних політик розширеного відтворення населення як ключової умови подальшого науково-технічного прогресу та довгострокового сталого розвитку) [3, с. 122];

– пріоритет фінансіалізації над індустріальним розвитком (чинна глобальна модель сталого розвитку фактично закріплює домінування фінансового сектору, перетворюючи соціальні та екологічні цілі на інструменти економічного тиску розвинених країн на країни, що розвиваються. Як наслідок, останні залишаються у пастці експортно-сировинної спеціалізації. При цьому високотехнологічна реіндустріалізація стримується через впровадження надмірних бюрократичних вимог, які штучно здорожують продукцію та знижують її конкурентоспроможність);

– превалювання форми над сутністю (впровадження стандартів сталого розвитку здебільшого зводиться до формальної звітності, що не змінює суть виробничих відносин, створюючи ефект інституційної імітації. Такий підхід приховує реальну технологічну деградацію та знос основних фондів. Орієнтація на наднаціональні рейтинги замість реальних цілей розвитку призводить до втрати макроекономічної керованості та ризиків товарного дефіциту в умовах глобальних економічних шоків).

Для України в умовах воєнного стану та майбутнього післявоєнного відновлення трансформація моделі сталого розвитку набуває екзистенційного значення. Пріоритетом стає перехід від фінансіалізації до реіндустріалізації як базису національної суб'єктності. Це передбачає заміну зовнішніх екологічних обмежень на стратегію енергонезалежності, монетарних субсидій і квот для меншин – на створення високотехнологічних робочих місць з метою інтеграції соціально вразливих груп як кваліфікованих операторів реального сектору. Формування суверенної цифрової вертикалі та локалізація виробництва засобів праці є ключовим шляхом виходу з експортно-сировинної пастки.

Таким чином, сталий розвиток України має базуватися на технологічній автономності та зміцненні внутрішньої стійкості, що гарантуватиме стабільність в умовах глобальної турбулентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Куценко В.І., Гаращук О.В., Топчій О.О. Пріоритетні напрями та принципи реалізації державної політики щодо забезпечення сталого розвитку. Економіка природокористування і сталий розвиток. 2020. № 7 (26). С. 40-47. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/166844/8-Kutsenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 17.04.2026).

2. A/RES/70/1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (2015). United Nations. General Assembly. Seventieth session. Agenda items 15 and 116. 35 p. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/70/1> (reference date: 17.04.2026).

3. Гусєв А.О. Концепція макроекономічної стабільності в умовах новітньої світової кон'юнктури. Теорія, методологія і практика організації фінансових відносин в умовах глобальної турбулентності: актуальна проблематика і шляхи її вирішення: мат. IX міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 31 жовтня 2025 р. Одеса, 2025. С. 120-123.